

Interview over Misanthropica

Op 4 september 2015 werd in het Poëziecentrum in Gent Misanthropica voor het eerst vertoond. In dit gesprek voor de website van het Poëziecentrum ging ik dieper in op de inhoud en het ontstaan van de serie.

Wat moeten we ons precies voorstellen bij een poëtische sitcom?

De basisstructuur van Misanthropica is die van een klassieke sitcom: afleveringen van elk ca. 30 minuten, een zwierige introsequentie met een herkenbaar tittelied, afleveringen die gedijen in de bovenlaag tussen aangedikt realisme en plezierige groteskheid. Maar dat is slechts het basisopzet.

Doordat de reeks zonder enige voorgaande ervaring van een van de betrokkenen is gemaakt, zoals het een gezelschap dat in haar naam aan de *art brut* refereert, eigenlijk betaamt, was het noodzakelijk dat er een zeer eigen stijl aan de reeks werd toegevoegd. Dat is het poëtische aspect, dat zich in verschillende gedaanten door de reeks beweegt.

Eenzijds in de theatrale beeldvoering: zes van de zeven aflevering bestaan uit een aaneenschakeling van louter statische schots. Verschillende scènes zijn in een take gefilmd. Daardoor komt de nadruk vaak meer op het acteerwerk en de kadrering te liggen dan wanneer scènes heel flitsend geschoten en gemonteerd zijn, met een veelvoud van diverse hoeken en close-ups. In Misanthropica heeft elke standpuntwissel, elk beeld, elk shot, een specifieke betekenis, zowel inhoudelijk als qua sfeer.

Aflevering 4, de *bottle episode*, is in die zin de vreemde eend in de bijt. In die aflevering, die volledig op locatie is gefilmd, bevinden de personages zich volledig uit hun comfortzone. Daarom is die aflevering het statief thuisgelaten, is die aflevering volledig met een bewegende camera gefilmd. Die aflevering bevat ook een ononderbroken take van maar liefst 9 minuten. Dat was niet evident om op te nemen, gezien de eenmanscrew, de beperkte opnametijd en de vele onverwachte passanten. Maar het is gelukt.

Anderzijds wordt er ook creatief omgesprongen met de televisie- en filmconventies. De laatste aflevering bevat bijvoorbeeld geen dialoog. Een gedicht van een van de personages begeleidt een uitvoerige beeldenstroom. Ook maken we komaf met de onrustige montage. Er wordt niet

om de minuut van scène naar scène gehuppeld. Meestal gaat een scène – met tijdssprongetjes, uiteraard – door van begin tot einde, zonder interrupties van andere scènes. Dat biedt de reeks een rust die gelijkaardig is aan de rust die een theaterstuk biedt. Ook is de reeks geen specifieke dijenkletser. Er zitten geen lachbandogenblikken in. De sitcomelementen van de reeks gaan gestaag over in (melo)dramatische en soms zelfs soapachtige verhaallijnen. Maar wel steeds met *quirky*, kleurrijke personages.

Overigens is er speciaal voor de reeks ook een lied gemaakt, dat telkens de aftiteling begeleidt. Componist Floris Borghgraef componeerde en speelde de muziek, Kenneth Swaenen en Laerke Nelis – die allebei ook een hoofdrol vertolken in de reeks – namen de zang voor hun rekening en ik schreef de tekst. *Van de aardsmart en de spijt* is het eerste popnummer uit de Nederlandstalige muziekgeschiedenis met het woord ‘solipsist’ in het refrein.

Waar haalde je het idee voor de reeks?

Twee jaar geleden maakte ik voor Urgent.fm en Kunstencentrum Vooruit ter ere van 100 Jaar Vooruit de hoorspelreeks *Helleblind* (“een boud bandietenepos”) van 9 afleveringen van elk ca. 40 minuten. Die ervaring met een serieel verhaal beviel hem zeer, omdat het de kijker (luisteraar, in dat geval) de gelegenheid biedt om personages langzaam te leren kennen en om verhaallijnen zeer uitgesponnen te ontwikkelen. Het probleem van die reeks was echter dat men het tegenwoordig niet meer gewend is om de concentratie op te brengen om louter te luisteren. Daar is het idee voor een visuele fictiereeks ontstaan.

De reeks wil zich – met alle beginnersperikelen inbegrepen – in de traditie van de Amerikaanse webserie nestelen, een vorm die voor veel gevestigde namen, zoals Lena Dunham, ooit een beginpunt is geweest. De vorm van haar HBO-fictiereeks *Girls* is een grote invloed op *Misanthropica* geweest. Maar dat betekent natuurlijk geenszins dat *Misanthropica* met *Girls* te vergelijken valt.

Het onderwerp van de reeks is organisch ontstaan. In de huidige tijd kan iedereen met een blog zich dichter of schrijver noemen. Bij niet iedereen is de ambitie evenredig met de vaardigheid. Enerzijds is de opvoering van fictieve dichters met diverse graden van talent exquis voer voor ongemakkelijk leedvermaak en potsierlijke situaties. Anderzijds raakt die wereld ook herkenbare problemen op, zoals: wanneer dien je je ambitie te laten varen en dien je te kiezen voor een conventioneel leven? Hoe ver wil je gaan om je ambities te bereiken? Wanneer kan je jezelf een schrijver noemen? Hoe ga je om met het onbegrip dat veelvuldig rijst, zoals bij instanties die je aanmanen om *écht werk* te zoeken?

Doen er ook echte dichters mee in de sitcom of zijn het allemaal acteurs?

Alle hoofdpersonages in de reeks zijn acteurs die vast aan het gezelschap Arto Bruto verbonden zijn. Een van de acteurs, Kenneth Swaenen, heeft jaren geleden aan de universiteit, samen met mij, een kortstondige poging ondernomen om een dichterscollectiefje op te richten. *Zaalig* heette dat collectief, maar veel verder dan vier bijeenkomsten zijn ze daarmee ook niet gekomen.

In aflevering 6 maken twee échte Gentse dichters echter wel hun opwachting in een kritische cameo: Bardthesque Jaques en Dorien De Vylder. In die aflevering speelt ik overigens ook een zelfingenomen en vooral veel beroemdere versie van zichzelf.

Elke aflevering wordt overigens ingeleid door enkele verzen van gevestigde namen uit de Nederlandstalige literatuurgeschiedenis. Die verzen fungeren als motto voor de aflevering.

Is de sitcom pure fictie of mag de kijker ook zoeken naar verwijzingen uit het echte leven?

De sitcom is volledig fictief – gelukkig maar. Dat neemt echter niet weg dat er hier en daar wel wat allusies te bespeuren zijn op vorige projecten van Arto Bruto of de acteurs, op de literaire wereld en de popcultuur of op een obscure uitspatting uit het verleden van een Vlaamse punkdichter. Aan de kijker om die verwijzingen te ontdekken.